

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта кафедри менеджменту Полтавської державної аграрної академії **Соловйова Олексія Андрійовича** на тему «Менеджмент галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку», що подається на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Комісія в складі: доктора економічних наук, професора Зось-Кіора Миколи Валерійовича; доктора економічних наук, доцента Дячкова Дмитра Володимировича розглянула дисертаційну роботу Соловйова Олексія Андрійовича на тему «Менеджмент галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку», виконану в Полтавській державній аграрній академії під керівництвом доктора економічних наук, професора, професора кафедри менеджменту Національного університету «Запорізька політехніка» Шмиголь Надії Миколаївни.

Комісія вважає:

1. Актуальність теми дисертації. Дисертація Соловйова Олексія Андрійовича на тему «Менеджмент галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку» виконана на актуальну тему і є закінченою науково-дослідною роботою.

Актуальність теми, новизна, теоретичне та практичне значення проведених досліджень спрямовані на обґрунтування теоретико-методичних засад та розробку практичних рекомендацій щодо менеджменту галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку.

2.Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт Полтавської державної аграрної академії в межах тем «Управління соціально-економічною системою в умовах національних і глобалізаційних викликів», у якій запропоновано підходи до моделі галузевого індексу менеджменту конкурентоспроможності за еколого-економічною складовою (державний реєстраційний номер 0117U003102); «Управління соціально-економічним розвитком агропродовольчої сфери України», в якій визначено центри економічного зростання на основі профілювання менеджменту галузевої конкурентоспроможності (державний реєстраційний номер 0118U005208); «Управління національною безпекою в умовах глобалізаційних викликів: макро-, мікро-, регіональний та галузевий рівні», в якій надано пропозиції щодо

удосконалення методичного підходу конкурентного розвитку стратегічних зон господарювання у промисловості (державний реєстраційний номер 0118U005209).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Теоретичні обґрунтування, практичні рекомендації, висновки й пропозиції щодо менеджменту галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку, що отримані в результаті дисертаційного дослідження, зроблені автором самостійно. З наукових праць, опублікованих в співавторстві, у дисертації використовуються лише ті положення, що є результатом особистої роботи здобувача. Особистий внесок дисертанта в роботах, які написані в співавторстві, зазначений у нижченаведеному списку опублікованих праць.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації, отримані за результатами дисертаційного дослідження, на нашу думку, є обґрунтованими та достовірними. Методологічною основою праці послужили системний підхід до вивчення досліджуваних явищ і процесів, що дозволило автору комплексно розглянути питання, пов'язані з менеджментом галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку.

Наукові припущення підтверджено за допомогою загальнонаукових, економічних та управлінських методів наукового пізнання. Під час дослідження автором застосовано історико-логічний метод, морфологічний аналіз; метод систематизації й класифікації економічних процесів і явищ; інституціональний аналіз; системний підхід і системний аналіз, економіко-математичне моделювання; аналізу і синтезу; прогнозний; статистичний і графічний та інші методи.

Обґрунтованість основних наукових положень і висновків дисертанта підтверджується доведенням їх до рівня практичних рекомендацій.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру. Наукові положення, що містяться в дисертації, є достовірними, аргументованими, ґрунтуються на міцному методологічному фундаменті, спираються на глибоке опрацювання робіт класиків економічної та управлінської науки та публікації провідних вітчизняних і зарубіжних вчених. Автором використано достатній масив економіко-статистичної інформації щодо вирішення проблем менеджменту галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку.

Дисертація містить елементи наукової новизни, а саме:

удосконалено:

– модель галузевого індексу менеджменту конкурентоспроможності за еколого-економічною складовою, що, на відміну від існуючих, сформована за процедурою адитивно-мультиплікативної згортки індивідуальних показників до галузевого індексу конкурентоспроможності, оцінює ефективність суспільного виробництва з урахуванням антропогенного впливу та дозволяє проводити порівняльний аналіз видів економічної діяльності та програм менеджменту галузевої конкурентоспроможності;

– методичний підхід до визначення конкурентного розвитку стратегічних зон господарювання у промисловості на основі галузевих показників ємності ринку, експортоорієнтованості та імпортонезалежності, що, на відміну від існуючих, визначає ринкові позиції кожної галузі з урахуванням поточного стану та динаміки й дозволяє виконувати перспективне планування структурних зрушень в економіці;

– науково-практичну основу аналізу процесу розвитку конкурентоспроможності країни з урахуванням практик міждержавних рейтингових порівнянь, що, на відміну від існуючих, дозволила упорядкувати фактори за ступенем впливу методом Парето та була використана при обґрунтуванні ключових показників менеджменту галузевої конкурентоспроможності;

– засоби забезпечення дослідження центрів економічного зростання на основі профілювання менеджменту галузевої конкурентоспроможності, що, на відміну від існуючих, використовують якісні методи упорядкування при проведенні міжгалузевих порівнянь на основі частки галузевої доданої вартості, легкості входження в галузь, ефективності факторів виробництва, факторів соціального розвитку, рівня інвестиційної активності, еколого-економічної ефективності та дозволяють розробляти практичні рекомендації щодо заходів з ліквідації причин відставань;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні основи менеджменту галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку з урахуванням принципів системності, об'єктивності, динамічності, безперервності, оптимальності, які, на відміну від існуючих, визначають менеджмент галузевої конкурентоспроможності як комплексну систему планування, мотивації, організації, аналізу та контролю галузі на оперативному, тактичному чи стратегічному рівні, що здійснюється на засадах науково-методичних підходів до оцінки впливу техніко-економічних, комерційних і нормативно-правових чинників і забезпечує процес поліпшення якості продукції та послуг, ефективної організації збуту, сервісу на умовах циркулярної економіки та ощадливого та екологічного виробництва, соціальної відповідальності, що дозволило визначити роль менеджменту галузевої конкурентоспроможності в соціо-еколого-економічній тріаді;

– концептуальний підхід до формування комплексу методів управління галузевою конкурентоспроможністю, що, на відміну від існуючих, враховує принципи, завдання, форми, інструменти, організаційну структуру, етапи її дослідження та ґрунтується на аналізі порівняльних переваг на основі теорії ефективної конкуренції, теорії мультиплікатора, матричних методах, на порівнянні з еталоном і дозволяє об'єднати управлінські дії в єдину систему для сталого розвитку, враховуючи взаємодію галузей економіки;

– організаційно-управлінські інструменти застосування факторів менеджменту галузевої конкурентоспроможності на основі сучасного світового досвіду, що, на відміну від існуючих, орієнтовані на оцінку ринкової позиції, соціально-економічний стан галузі й фінансовий стан суб'єктів господарювання, що може використовуватися для визначення пріоритетних напрямів державного управління на засадах сталого розвитку.

6. Наукове і практичне значення результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані підприємствами, що займаються господарською діяльністю в галузях економіки, з метою забезпечення сталості результатів підприємницької діяльності; їх регіональними та галузевими об'єднаннями, кластерами; державними органами державними органами влади, органами місцевого самоврядування – для планування інвестиційної активності суб'єктів господарювання в напрямках розвитку практики менеджменту конкурентоспроможності. Практичне значення також мають: розроблені автором ефективні методичні підходи до управління розвитком галузевої конкурентоспроможності на основі моделі галузевого індексу конкурентоспроможності за екологічною складовою, до економічного аналізу динаміки галузей, до аналізу факторів, що забезпечують конкурентоспроможність на основі міждержавних рейтингових порівнянь.

У процесі досліджень були одержані наукові результати, які мають теоретичне та практичне значення і рекомендовані для впровадження у діяльність: Запорізької торгово-промислової палати (довідка № 12-08/21 від 10.02.2021), Головного управління статистики у Дніпропетровській області (довідка № 091/21 від 18.02.2021), ТОВ «Будівельна компанія СтатусБуд» (довідка № 013/11 від 04.02.2021), ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ПРОМІНВЕСТТРЕЙД» (довідка № 083 від 04.03.2021).

Результати дисертаційного дослідження також використовуються в навчальному процесі Полтавської державної аграрної академії при викладанні дисциплін «Стратегічне управління», «Управління інноваціями», «Управління підприємством в бізнес-середовищі», «Управління потенціалом підприємства» (довідка № 01-11/125 від 21.12.2020).

7. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації. Дисертаційне дослідження Соловйова Олексія Андрійовича знайшло відображення у 13 наукових працях, із яких 1 стаття – в колективній монографії, 4 статті – у наукових фахових виданнях, 2 статті входять до НМБД Scopus, 6 – у інших наукових виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 5,01 друк. арк., із них особисто здобувачеві належить 3,72 друк. арк.

Список публікацій здобувача

Статті у монографіях:

1. Solovyov O. Management of competitiveness in conditins of sustainable development and ensuring economic security. Management of the 21st century: globalization challenges: monograph. Prague: Nemoros, 2021. P. 94–100. (0,44 друк. арк.)

Статті, що входять до НМБД Scopus:

2. Analysis of country's competitiveness factors based on inter-state rating comparisons / O. Solovyov at al. *E3S Web Conf.* 153(7):03001. *International Conference on Sustainability Science and Management: Advanced Technology in Environmental Research* (January 2020). URL: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015303001> (дата звернення: 28.12.2020). (**Scopus**). (Особистий внесок автора: аналіз факторів, що забезпечують конкурентоспроможність країни та їх упорядкування за ступенем впливу методом Парето, 0,51/0,25 друк. арк.).

3. Model of sectoral competitiveness index by environmental component / O. Solovyov at al. *IOP Conference. Series: Earth and Environmental Science* (Ivano-Frankivsk, 21–22 October 2020). Ivano-Frankivsk, 2021. Vol. 628: 8th International Scientific Conference on Sustainability in Energy and Environmental Science, Ukraine. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/628/1/012023>. (дата звернення: 28.11.2020). (**Scopus**). (Особистий внесок автора: є розробка моделі галузевого індексу конкурентоспроможності за екологічною складовою, 0,39/0,27 друк. арк.)

Статті у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, які включені до міжнародних наукометричних баз:

4. Соловйов О. А., Шмиголь Н. М. Методи управління конкурентоспроможністю галузі промисловості. *Держава та регіони. Серія:*

Економіка та підприємництво. 2019. № 5 (110). URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/5_2019/5_2019.pdf#page=55 (дата звернення: 28.12.2020). (**Index Copernicus, Google Scholar**). (Особистий внесок автора: проаналізовано методи визначення й оцінки рівня конкурентоспроможності галузі, 0,54/0,40 друк. арк.)

5. Соловійов О. А., Шмиголь Н. М. Сутність конкурентоспроможності галузі в системі конкурентних відносин. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2019. № 2. С. 210–217. (**SIS, CiteFactor, Crossfer, Google Scholar**). (Особистий внесок автора: підходи та запропоновано авторське визначання «конкурентоспроможності галузі», 0,58/0,45 друк. арк.)

6. Соловійов О. А., Шмиголь Н. М. Профілювання менеджменту галузевої конкурентоспроможності в контексті соціо-економічного розвитку. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Т. 5, № 4. С. 361–367. (**Index Copernicus**). (Особистий внесок автора: запропоновано профілювання конкурентоспроможності промислових видів економічної діяльності за обраною множиною факторів, 0,44/0,25 друк. арк.)

7. Problems of competitive development of industry in Ukraine / O. Solovyov et al. *European journal of accounting, finance and business*. 2020. Vol. XIV. URL: https://www.researchgate.net/profile/Artur_Zhavoronok/publication/348018372_PROBLEMS_OF_COMPETITIVE_DEVELOPMENT_OF_INDUSTRY_IN_UKRAINE/links/5fecfc8292851c13fed7da76/PROBLEMS-OF-COMPETITIVE-DEVELOPMENT-OF-INDUSTRY-IN-UKRAINE.pdf (дата звернення: 20.12.2020). (**Index Copernicus**). (Особистий внесок автора: є дослідження факторів галузевої конкурентоспроможності з урахуванням ринкової позиції, соціально-економічного стану в галузі, майнового стану та рівня фінансового благополуччя, 0,59/0,27 друк. арк.)

8. Solovyov O., Matvejciuk L. Analysis of economic growth of industrial production in Ukraine and problems of its support. *The Scientific Journal of Cahul State University «Bogdan Petriceicu Hasdeu». Economic and Engineering Studies*. 2020. № 1 (7). P. 41–48. (**DOAJ, ROAD**). (Особистий внесок автора: статистичний та економічний аналіз галузей промислового виробництва, надання рекомендацій підвищення конкурентоспроможності, 0,54/0,44 друк. арк.)

9. Соловійов О. А. Менеджмент конкурентоспроможності та формування чинників впливу на конкурентні переваги. *Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 2. С. 414–422. (**Index Copernicus, Google Scholar, CiteFactor, Academic Resource Index**). (0,55 друк. арк.)

Праці апробаційного характеру:

10. Соловійов О. А. Аналіз моделей управління сталим розвитком підприємств. *Сталий розвиток економіки на засадах ресурсоефективності*: зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 5 грудня 2018 р.). Запоріжжя, 2018. С. 107–109. (0,1 друк. арк.)

11. Соловійов О. А., Вісент В. Assessment of Ukraine's competitiveness by selected international index. *Роль бізнес-аналітики та обліку у вирішенні енергетичних та соціально-економічних проблем України*: матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12–13 березня 2020 р.). Дніпро, 2020. С. 287–290. (Особистий внесок автора: обґрунтовано застосування індексів для оцінки конкурентоспроможності країни 0,1/0,07 друк. арк.)

12. Соловійов О. А. Оцінка перспектив конкурентного розвитку галузей промисловості України. *Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 вересня 2020 р.). Одеса, 2020. С. 51–52. (0,13 друк. арк.)

13. Соловійов О. А. Аналіз сучасного рівня конкурентоспроможності промисловості. *Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища*: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 25 вересня 2020 р.). Одеса, 2020. С. 43–44. (0,1 друк. арк.)

8. Відомості про апробацію результатів дисертації. Основні результати даної дисертаційної роботи доповідалися на 6 всеукраїнських і міжнародних науково–практичних конференціях: «Сталий розвиток економіки на засадах ресурсоефективності» (м. Запоріжжя, 2018); «Роль бізнес-аналітики та обліку у вирішенні енергетичних та соціально-економічних проблем України» (м. Дніпро, 2020 р.); «Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку» (м. Одеса, 2020 р.); «Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища» (м. Одеса, 2020 р.), Sustainability Science and Management: Advanced Technology in Environmental Research (Denpasar, Indonesia, 2020), Sustainability in Energy and Environmental Science (м. Івано-Франківськ, 2020).

9. Відповідність дисертації вимогам, що передбачені пунктом 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота Соловійова Олексія Андрійовича на тему «Менеджмент галузевої конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку» подана у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису, яка виконана здобувачем особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених здобувачем

здобувачем досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування», та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень, а також свідчить про особистий внесок здобувача в науку та характеризується єдністю змісту, відповідає вимогам щодо її оформлення.

За актуальністю, науковою новизною, теоретичним, методологічним і практичним значенням, обґрунтованістю одержаних результатів та оформленням дисертація відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, зокрема, Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, а її автор Соловійов Олексій Андрійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензенти:

Професор кафедри менеджменту
Полтавської державної аграрної академії,
доктор економічних наук, професор

Зось-Кіор М. В.

Професор кафедри менеджменту
Полтавської державної аграрної академії,
доктор економічних наук, доцент

Дячков Д. В.

11.03.2021 р.

